

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/86/2015
Identifikačné číslo spisu: 4015200163
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:4015200163.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci navrhovateľa: F. U., bytom P. XXX, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sd/62/2015-14 zo dňa 23. marca 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 23Sd/62/2015-24 zo dňa 16. septembra 2015, v konaní o starobný dôchodok, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sd/62/2015-14 zo dňa 23. marca 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 23Sd/62/2015-24 zo dňa 16. septembra 2015 potvrdzuje.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom označeným vo výroku tohto rozsudku podľa § 250q ods. 2 prvá veta zákona č. 99/1963 Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej v tomto rozsudku len „O. s. p.“) potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 03.12.2014 v spojení so zmenovým rozhodnutím zo dňa 23.01.2015, ktorým podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej v tomto rozsudku len „zákon o sociálnom poistení“) zamietla žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok (ďalej v tomto rozsudku aj „rozhodnutia odporkyne“) z dôvodu, že nespĺnil podmienku trvania dôchodkového poistenia najmenej 15 rokov. Zároveň nepriznal navrhovateľovi právo na náhradu trov konania.

Proti rozsudku podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom uviedol, že si uvedomuje, že mu chýbajú nejaké odpracované roky, avšak nie je fyzicky schopný ich nadpracovať. Uviedol ďalej, že po úraze v r. 2003 sa dlho dával dohromady, snažil sa aj o pracovné zaradenie, ale nenaskytla sa mu naň

šanca, neskôr sa stal tulákom a bezdomovcom. Teraz dostal šancu usadiť sa a žiť normálnym životom, ale nemôže, lebo poberá len dávku v hmotnej núdzi 62,50 € mesačne. Žiadal odvolací súd o porozumenie pri rozhodovaní.

Odporkyňa trvala na zákonnosti rozhodnutia a k odvolaniu sa vyjadrila tak, že podľa nej súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci a náležite vec právne posúdil, keď nezistil jeho nezákonnosť. Ďalej uviedla, že podľa posudku posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Nové Zámky, zo dňa 27.08.2014, je navrhovateľ od 01.01.2010 invalidný, s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 60 %. Navrhovateľ tak splnil medicínsku podmienku podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, avšak nespĺnil zákonom stanovenú podmienku na vznik nároku na invalidný dôchodok, pretože pred vznikom invalidity získal celkovo 3144 dní, čiže 8 rokov a 224 dní dôchodkového poistenia, avšak podľa § 72 zákona o sociálnom poistení sa v jeho prípade vyžaduje získať najmenej 15 rokov. Odporkyňa navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 O. s. p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len Najvyšší súd), ako súd odvolací (§ 250s O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p. a § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok), preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne, a to najmä z toho pohľadu, či krajský súd správne posúdil jeho zákonnosť. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25.04.2017 (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p.).

Odvolací súd zo súdneho spisu a z pripojeného administratívneho spisu zistil, že na základe žiadosti navrhovateľa zo dňa 27.08.2014, ktorou požiadal o priznanie invalidného dôchodku odo dňa 01.01.2010, vydala odporkyňa rozhodnutie zo dňa 03.12.2014, ktorým žiadosť zamietla s odôvodnením, že potrebný počet rokov obdobia dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku nad 45 rokov je najmenej 15 rokov a zisťuje sa z obdobia pred vznikom invalidity. Pred vznikom invalidity (podľa posudku posudkového lekára z 27.08.2014 ku dňu 01.01.2010) navrhovateľ získal 3144 dní, t.j. 8 rokov a 224 dní obdobia dôchodkového poistenia, pri zhodnotení všetkých preukázaných dôb poistenia.

Proti rozhodnutiu podal navrhovateľ včas opravný prostriedok, v ktorom uviedol, že súčet rokov poistenia považuje za nesprávny, jeho predstava je vyššia o asi 2300 dní. Poukázal na nezapočítanie jeho vojenskej služby, priložil kópiu výpisu z registra trestov a kópiu potvrdenia o tom, že bol vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie.

Dňa 23.01.2015 odporkyňa vydala rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X z 23.01.2015, ktorým zmenila svoje rozhodnutie zo dňa 03.12.2014. Výrok rozhodnutia zostal rovnaký, avšak v odôvodnení odporkyňa popísala, ktoré obdobia započítala a ktoré nezapočítala ako obdobie dôchodkového poistenia navrhovateľa. Prílohou rozhodnutia bol aj osobný list dôchodkového poistenia navrhovateľa.

Vo svojom vyjadrení k opravnému prostriedku odporkyňa okrem iného uviedla, že obdobie vojenskej služby od 30.09.1980 do 17.03.1981 má navrhovateľ zhodnotené na základe potvrdenia Ministerstva obrany Slovenskej republiky zo dňa 30.09.2005. K námietke navrhovateľa týkajúcej sa nezhodnotenia obdobia výkonu trestu odňatia slobody ďalej uviedla, že navrhovateľ bol vo výkone trestu odňatia slobody od 3. mája 1983 do 3. júla 1983, od 10. apríla 1986 do 10. decembra 1987, od 4. marca 1988 do 3. januára 1990, od 23. januára 1991 do 12. septembra 1991, od 12. decembra 1994 do 15. februára 1996 a od 23. novembra 1999 do 22. novembra 2000. Obdobie výkonu trestu odňatia slobody sa podľa § 58 vyhlášky č. 149/1988 Zb. hodnotí podľa zaradenia na pravidelný výkon prác, účasť na

dôchodkovom zabezpečení vzniká dňom zaradenia na tieto práce a zaniká odvolaním odsúdeného z výkonu prác.

Vzhľadom na uvedené podľa vyjadrenia odporkyne nebolo na dôchodkové účely hodnotené obdobie výkonu trestu odňatia slobody, kedy navrhovateľ nebol pracovne zaradený v roku 1983 - 10 dní, v roku 1986 - 124 dní, v roku 1991 - 114 dní, v roku 1994 - 20 dní, v roku 1995 - 288 dní, v roku 1996 - 46 dní, v roku 1999 - 39 dní a v roku 2000 - 33 dní.

Ďalej odporkyňa uviedla, že obdobie vedenia v evidencii nezamestnaných občanov hľadajúcich zamestnanie (ďalej len „evidencia nezamestnaných“) od 1. januára 2001 do 28. júla 2002, počas ktorého nebola navrhovateľovi vyplácaná podpora v nezamestnanosti, nie je obdobím dôchodkového poistenia. Podľa § 255 ods. 1 zákona v znení zákona č. 310/2006 Z. z. sa za obdobie dôchodkového poistenia považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Do zamestnania sa na dôchodkové účely započíta aj

v období pred 1. januárom 2001 doba vedenia v evidencii nezamestnaných a

v období od 1. januára 2001 do 31. decembra 2003 doba vyplácania podpory v nezamestnanosti.

Nakoľko vyššie uvedené obdobie trvalo po 31. decembri 2000 a počas neho nebola navrhovateľovi vyplácaná podpora v nezamestnanosti, nebolo ho možné podľa odporkyne považovať za náhradnú dobu, ani za obdobie dôchodkového poistenia. Navrhovateľ taktiež nemá hodnotené na účely invalidného dôchodku obdobie vedenia v evidencii nezamestnaných občanov od 2. februára 2011 do 14. apríla 2011 a od 19. novembra 2012 do 16. júna 2013, pretože uvedené obdobie nie je obdobím dôchodkového poistenia podľa § 60 zákona. Z obsahu evidenčného a spisového materiálu nepochybne vyplýva, že navrhovateľ pred vznikom invalidity, t. j. pred 1. januárom 2010, získal celkovo 3144 dní, t. j. 8 rokov a 224 dní dôchodkového poistenia.

Preto odporkyňa žiadala, aby krajský súd preskúmané rozhodnutia potvrdil.

Na pojednávaní pred krajským súdom dňa 23.03.2015 navrhovateľ vyhlásil, že trvá na podanom opravnom prostriedku, nemá finančné prostriedky na doplatenie poistného a nechcú ho nikde zamestnať. Zástupkyňa odporkyne trvala na tom, že hoci bol navrhovateľ uznaný za invalidného, nespĺnil druhú podmienku a to dobu poistenia 15 rokov, keďže získal len 8 rokov a 224 dní. Krajský súd na tom istom pojednávaní vyhlásil rozsudok, ktorý je predmetom tohto odvolacieho konania.

Podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení má poistenec nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je poistenec invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Podľa § 72 ods. 1 písm. g) zákona o sociálnom poistení na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku nad 45 rokov je potrebných najmenej 15 rokov dôchodkového poistenia. Podľa § 72 ods. 2 toho istého zákona sa počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity.

Zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu odporkyne je nesporné, že navrhovateľ je od 01.01.2010 invalidný v zmysle § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 60 %. Sporným je počet rokov dôchodkového poistenia, ktoré navrhovateľ získal pred dňom vzniku invalidity. Vychádzajúc z citovaných ustanovení zákona o sociálnom poistení, z odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia i podaní navrhovateľa, je zrejmé, že táto skutočnosť je rozhodujúca pre posúdenie vzniku nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok.

Navrhovateľ dosiahol ku dňu 01.01.2010, čiže k dátumu vzniku invalidity, vek XX rokov. Preto sa na vznik jeho nároku na invalidný dôchodok vyžaduje podľa § 72 ods. 1 písm. g) zákona o sociálnom poistení, aby v období pred 01.01.2010 získal aspoň 15 rokov dôchodkového poistenia. Odvolací súd po preskúmaní rozhodnutia odporkyne a jej administratívneho spisu dospel k záveru, že navrhovateľ nezískal dostatočnú dobu poistenia, pretože podľa dostupných evidencií získal iba 8 rokov a 224 dní poistenia. Údaje, z ktorých odporkyňa vychádzala, sú spoľahlivo podložené získanou dokumentáciou. Pre prípad, že by odporkyňa nezohľadnila pri výpočte niektoré zamestnanie alebo iné obdobie dôchodkového poistenia navrhovateľa, mal navrhovateľ možnosť predložiť doklady alebo aspoň relevantné tvrdenia o takýchto dobách poistenia, čo aj urobil vo svojom opravnom prostriedku proti preskúmanému rozhodnutiu. Jeho tvrdeniami sa odporkyňa zaoberala, pričom v odôvodnení zmenového rozhodnutia z 23.01.2015 presvedčivo vysvetlila, prečo ich odmietla.

Aj navrhovateľ vo svojom odvolaní proti rozsudku pripustil, že mu chýbajú odpracované roky na splnenie zákonnej podmienky zákonom predpísanej dĺžky trvania obdobia dôchodkového poistenia, avšak žiadal o porozumenie s ohľadom na situáciu, v ktorej sa nachádza. Odvolací súd nepochybuje o tom, že navrhovateľova životná situácia, ako ju vo svojich podaniach opísal, je neľahká, pretože bez dôchodkovej dávky si navrhovateľ vzhľadom na svoj zdravotný stav ťažko zabezpečí dostatočné prostriedky na svoje živobytie vlastnou prácou.

Odvolací súd však musí poukázať na to, že zákon o sociálnom poistení stanovuje jasné a univerzálne pravidlá pre vznik nároku na invalidný dôchodok a neumožňuje prihliadnuť na konkrétne okolnosti prípadu navrhovateľa. Keďže navrhovateľ nespĺnil všetky podmienky stanovené zákonom pre vznik tohto nároku, musel odvolací súd konštatovať, že odporkyňa pri posudzovaní navrhovateľovho prípadu postupovala podľa zákona.

Najvyšší súd zvažoval aj ústavno-právny kontext prípadu, pretože podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky majú občania právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa. Odsek 3 toho istého článku ustanovuje, že podrobnosti o právach podľa odseku 1 ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon o sociálnom poistení, v zmysle ktorého žiadosť navrhovateľa posudzovala odporkyňa, pričom odvolací súd nemal pochybnosť o súlade príslušných zákonných ustanovení s ústavou.

Najvyšší súd poukazuje aj na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej je nepochybné, že nárok na invalidný dôchodok nevznikne, ak nie sú splnené všetky zákonné podmienky, vrátane príslušného počtu rokov dôchodkového poistenia. Odvolací súd príkladmo poukazuje na rozsudky vo veciach sp. zn. 4So/42/2013 zo 17.04.2013, 10So/33/2015 z 30.03.2016, 7So/37/2015 z 31.03.2016, 10So/42/2015 z 27.04.2016.

Keďže ostatné časti konania a rozhodnutia odporkyne, ako aj konanie pred krajským súdom, nejavia znaky nezákonnosti, dospel odvolací súd k záveru, že krajský súd dôvodne považoval preskúmané rozhodnutie odporkyne za vydané v súlade so zákonom a dôvodne opravnému prostriedku navrhovateľa nevyhovel. O zákonnosti takéhoto postupu nemal pochybnosti ani Najvyšší súd Slovenskej republiky a preto jeho rozsudok ako vecne správny podľa § 219 v spojení s § 250ja ods. 3 O. s. p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 O. s. p. tak, že ich náhradu navrhovateľovi nepriznal, pretože v odvolacom konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.